

NORGES BANKS PENSJONSKASSE

Årsrapport 2016

(tall i 1000 kr)	2016	2015	2014	2013	2012
Arbeidsgivertilskudd	207 665	193 568	219 796	198 949	199 317
Medlemsinnskudd	11 882	11 176	10 402	10 069	9 687
Finansinntekter netto	255 440	126 271	271 540	333 941	286 888
Utbetalte pensjoner	160 773	161 142	168 297	163 656	161 153
Administrasjonskostnader ¹	8 727	8 924	9 559	7 951	7 724
Selskapsporteføljen					
Selskapsporteføljen	613 049	556 698	535 040	483 514	447 945
Kollektivporteføljen	3 975 851	3 735 588	3 705 620	3 534 484	3 194 404
Premiereserve					
Premiereserve	3 319 921	3 126 663	3 042 517	2 955 258	2 854 531
Tilleggsavsetninger	230 657	230 657	177 215	177 215	177 215
Kursreguleringsfond	374 640	324 258	352 942	290 476	150 307
Premiefond	20 071	20 264	108 590	103 390	8 460
Forsikringsforpliktelser	3 945 289	3 701 843	3 681 265	3 526 339	3 190 513
Egenkapital					
Egenkapital	639 622	586 259	552 955	488 823	449 566
Forvaltningskapital					
Forvaltningskapital	4 588 900	4 292 286	4 240 660	4 017 999	3 642 350
Forholdstall					
Administrasjonskostnader i % av forv. kapital	0,21 %	0,21 %	0,23 %	0,20 %	0,21 %
Verdijustert avkastning (markedsverdier)	5,4 %	1,7 %	7,4 %	8,9 %	9,0 %
Bufferkapital i % av forv. kapital ²	22,4 %	18,6 %	19,3 %	17,6 %	14,9 %
Kapitaldekningsgrad ³		22,5 %	21,6 %	22,2 %	23,4 %
Medlemmer					
Antall premiebetalende medlemmer	738	717	685	688	686
Oppsatte rettigheter	989	946	906	854	851
Pensjonister					
Alderspensjon	760	731	742	733	732
Uførepensjon	119	124	129	132	138
Ektefellepensjon	197	205	200	202	213
Barnepensjon	8	2	2	3	5
Sum pensjonister	1084	1062	1073	1070	1088
Totalt antall i pensjonsordningen					
Totalt antall i pensjonsordningen	2811	2725	2664	2612	2625

1 Kostnad er korrigeret for inntekt som er annen inntekt knyttet til årets beregning av pensjon for pensjonskassens ansatte.

2 Bufferkapital som definert i Finanstilsynets Stresstest II.

3 Kapitaldekningskravet opphørte med virkning fra 1.1.2016.

I FORMÅL, ORGANISASJON OG LEDELSE

Norges Banks pensjonskasse ble opprettet 1. juli 1916 av Norges Bank. Pensjonskassens formål er å yte pensjoner til medlemmene og andre pensjonsberettigede i henhold til inngått pensjonsavtale mellom pensjonskassen og Norges Bank. Norsk Kontantservice AS og Det Norske Myntverket AS er tilsluttet avtalen. Pensjonskassens målsetting er å yte en effektiv og god service til medlemmer, pensjonister og arbeidsgivere samt å sikre en effektiv og betryggende forvaltning av pensjonskassens midler.

Pensjonskassen er underlagt tilsyn fra Finanstilsynet.

Pensjonskassen er en selvstendig juridisk enhet med egen regnskapsføring. Pensjonskassens midler holdes atskilt fra bankens og tilsluttede selskapers midler og hefter ikke for deres forpliktelser.

Regnskapet er ført etter regnskapsloven og etter forskrift av 20. desember 2011 om årsregnskap for pensjonsforetak.

Det er etablert kontoføring for medlemsforetakene som omfattes av pensjonsordningen. Medlemsforetakene får tilsendt en oversikt som inneholder kunderegnskapet med oversikt over forsikringskapitalen, endringer i kapitalen siste år og status for forsikringen per 31. desember det enkelte år.

Pensjonskassen ledes av et eget styre på seks medlemmer med varamedlemmer. Fire styremedlemmer med to varamedlemmer oppnevnes av bankens hovedstyre, hvorav minst ett styremedlem ikke har noen tilknytning til pensjonskassen eller til banken eller tilsluttede selskaper. To styremedlemmer med varamedlemmer oppnevnes av arbeidstakernes organisasjoner.

Styret velger selv sin leder blant styrets medlemmer.

Styremedlemmer oppnevnes normalt for en periode på tre år.

Styret har i 2016 bestått av			
Medlemmer		Oppnevnt av	Funksjonsperiode til
Harald Bøhn	styrets leder	bankens hovedstyre	31.12.17
Jan Thomsen		bankens hovedstyre	31.12.16
Kristin Gulbrandsen		bankens hovedstyre	31.12.18
Espen Kløw	eksternt medlem	bankens hovedstyre	31.12.16
Unni Lærum		arbeidstakerorganisasjonene	31.12.18
Erna Hoff		arbeidstakerorganisasjonene	31.12.18
Varamedlemmer			
Sigbjørn Atle Berg			31.12.16
Helge Syrstad			31.12.16
Petter Nordal		personlig varamedlem for Unni Lærum	31.12.18
Kristoffer Haugen		personlig varamedlem for Erna Hoff	31.12.18

Styret i 2017 består av:			
Medlemmer		Oppnevnt av	Funksjonsperiode til
Harald Bøhn	styrets leder	bankens hovedstyre	31.12.17
Jan Thomsen		bankens hovedstyre	31.03.20
Kristin Gulbrandsen		bankens hovedstyre	31.12.18
Mariann S. Bendriss	eksternt medlem	bankens hovedstyre	31.03.20
Unni Lærum		arbeidstakerorganisasjonene	31.12.18
Erna Hoff		arbeidstakerorganisasjonene	31.12.18
Varamedlemmer			
Sigbjørn Atle Berg			31.03.20
Lise Klaveness			31.03.20
Petter Nordal		personlig varamedlem for Unni Lærum	31.12.18
Kristoffer Haugen		personlig varamedlem for Erna Hoff	31.12.18

Daglig leder Lars Hammersbøen har fungert som styrets sekretær.

Styret har hatt 5 møter i 2016.

II ADMINISTRASJON

Pensjonskassen dekker egne kostnader til drift og forvaltning. Pensjonskassens administrasjon holder til i Norges Banks lokaler i Oslo. Pensjonskassen har ved utgangen av året 3 ansatte (2,5 årsverk) hvorav 2 kvinner. Styret har ikke utarbeidet spesiell strategi knyttet til likestilling. Det er i løpet av året ikke registrert skader eller ulykker. Det har vært ubetydelig sykefravær i løpet av året. Arbeidsmiljøet er godt, og pensjonskassen påvirker i ubetydelig grad det ytre miljøet.

Pensjonskassen har utkontraktert pensjonsberegninger og pensjonsutbetalinger til Storebrand i 2010. I løpet av 2016 har pensjonskassen tatt tilbake administrasjonen av alt oppgjørarbeidet, dvs. arbeid som knytter seg til beregninger av pensjon for det enkelte medlem. Pensjonskassen administrerer også Norges Banks driftspensjoner.

Storebrand Pensjonstjenester AS er ansvarshavende aktuar i pensjonskassen. Aktuar Espen Norberg har forestått dette arbeidet på vegne av selskapet i 2016. Storebrand Pensjonstjenester AS har inngått en avtale med aktuarfirmaet Lillevold & Partners AS om leveranse av aktuærtjenester. Lillevold & Partners AS vil fra 2017 være ansvarshavende aktuar i pensjonskassen på samme betingelser som tidligere. Espen Norberg vil fortsatt forestå dette arbeidet på vegne av Lillevold & Partners AS.

BDO AS er underleverandør til Storebrand Pensjonstjenester AS for levering av regnskapstjenester.

Avtale med Storebrand Pensjonstjenester AS og tilhørende underleverandører utløper 31. desember 2017. Pensjonskassen vil i 2017 gjennomføre en anbudsprosess for ovennevnte tjenester for å sikre nye avtaler gjeldende fra 2018.

All kapitalforvaltning er satt ut til eksterne forvaltere.

Deloitte AS er pensjonskassens revisor.

III MEDLEMSVIRKSOMHETEN

Pensjonskassen er en pliktig pensjonsordning for alle bankens ansatte som oppfyller minstekravet for medlemskap (minst 20 prosent stilling og medlem av norsk folketrygd).

I tillegg til banken omfattes selskapene Norsk Kontantservice AS og Det Norske Myntverket AS av pensjonsordningen. Det er kun arbeidstakere som var ansatt i Norges Bank ved utskillingen av de to selskapene som er medlemmer i pensjonsordningen. Ordningen er således lukket for nye ansatte i de to selskapene.

IV FORSIKRINGSVIRKSOMHETEN

PENSJONSYTELSER

Pensjonsordningen er i likhet med pensjonsordningene i offentlig sektor en bruttoordning med fast ytelsesplan og garantert samlet pensjonsnivå på 2/3 av pensjonsgivende lønn ved fratreden ved full opptjening på 30 år. Pensjonskassens ytelser er alderspensjon, uførepensjon, ektefellepensjon og barnpensjon. Pensjonsordningen er tilpasset nye regler som kom med pensjonsreformen i 2011 og ny uførepensjon gjeldende fra 2015 etter samme prinsipp som for Statens pensjonskasse. Ytelsene er, med unntak av ny uførepensjon, samordningspliktige med ytelser fra folketrygden og andre offentlige tjenstepensjoner etter reglene i samordningsloven med forskrifter. Pensjonskassen er ikke med i overføringsavtalen mellom Statens pensjonskasse og pensjonsordningene i kommunal sektor.

PREMIER

Det er beregnet særskilt premie for hvert av selskapene. Den ordinære årspremien er en såkalt forskuddsvis beregnet premie per 1. januar. Endringer i pensjonsgrunnlag eller andre forhold som kan påvirke pensjonsytelsene gjennom året inngår ikke. Reguleringspremier for endringer i lønn, folketrygdens grunnbeløp og endringer i medlemsbestand i løpet av året er innkrevd ved kvartalsvise oppgjør.

MEDLEMSBESTAND

Følgende oversikt viser utviklingen i medlemsbestanden over aktive premiebetalende siden 2012.

	2016	2015	2014	2013	2012
Norges Bank	723	698	662	658	653
Norsk Kontantservice AS	5	9	12	20	20
Det Norske Myntverket AS	8	8	9	9	12
Norges Banks pensjonskasse	2	2	2	1	1
Sum	738	717	685	688	686

Ved årsskiftet var kjønnsfordelingen for aktive medlemmer 466 menn og 272 kvinner.

Krav til tjenestetid for rett til fremtidig pensjon (opsatt rettighet) er 1 år. Det er ved årsskiftet 989 tidligere ansatte som har rett til fremtidig pensjon, en netto økning på 16 personer fra året før. Opsatt pensjon kommer normalt til utbetaling fra fylte 67 år.

PENSJONISTER

Ved utgangen av året er det i alt 1 084 pensjonister mot 1 062 året før. 760 personer mottar alderspensjon, 119 personer mottar uførepensjon mens 197 personer mottar pensjon etter avdød ektefelle. Pensjonskassen utbetaler 8 barnpensjoner.

Styret fastsetter pensjonskassens retningslinjer for kapitalforvaltning. Retningslinjene vurderes minst en gang per år av styret.

Styret har fastsatt vekter (andel av totalporteføljen) for de ulike aktivaklasser. Valg av vekter er basert på en avveining mellom forventet avkastning, risiko og risikobærende evne. Tabellen under viser endringer i aktivasammensetningen fra 2011. De vesentligste endringene er i hovedsak begrunnet med et ønske om en mer diversifisert portefølje. God soliditet har gitt mulighet for å ta noe mer risiko, gjennom høyere aksjeandel, for å øke den langsiktige forventede avkastningen.

AKTIVAKLASSE	Vekter					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Norske aksjer	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %	5,0 %
Globale aksjer	20,0 %	20,0 %	20,0 %	25,0 %	25,0 %	27,5 %
Sum aksjer	25,0 %	25,0 %	25,0 %	30,0 %	30,0 %	32,5 %
Norske Obligasjoner	75,0 %	60,0 %	50,0 %	45,0 %	45,0 %	35,0 %
Globale obligasjoner	0,0 %	10,0 %	15,0 %	15,0 %	15,0 %	20,0 %
Sum obligasjoner	75,0 %	70,0 %	65,0 %	60,0 %	60,0 %	55,0 %
Eiendom	0,0 %	5,0 %	10,0 %	10,0 %	10,0 %	12,5 %
Sum	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %	100,0 %

Ved utgangen av 2016 utgjorde obligasjonsporteføljen som er klassifisert som holdt til forfall («anleggsportefølje») ca. 15 prosent av den totale porteføljen. Styret har i 2014 besluttet at forfall i denne porteføljen reinvesteres i omløpsporteføljene.

Det skal foretas rebalansering tilbake til de strategiske vektene for porteføljens aktivaklasser når avviket mellom porteføljens faktiske og vedtatte vekter overstiger visse grenser og såfremt det vurderes slik at pensjonskassen har tilstrekkelig risikobærende evne til å gjennomføre dette. Ved valg av strategiske vekter har styret lagt vekt på at pensjonskassen skal ha tilstrekkelig bufferkapital til å kunne sitte igjennom store kursfall samt opprettholde fastsatte vekter gjennom rebalansering.

All kapitalforvaltning er satt ut til eksterne forvaltere. Oversikt over forvaltere vises i note 11 og note 12.

Norske aksjer

Norske aksjer forvaltes gjennom diskresjonære mandater. Det er satt en ramme for hvor stor risiko pensjonskassen kan ta i forhold til aktuell referanseindeks i form av risikomålet forventet relativ volatilitet. Denne er satt til 6 prosentpoeng.

Globale aksjer

Globale aksjer var ved utgangen av 2016 i sin helhet investert i indeksfond. Global aksjeportefølje skal være bredt eksponert og med regionale vekter omtrent som verdensindeksen MSCI AC Med unntak av investeringer i fremvoksende markeder er posisjoner i globale aksjefond valutasikret.

Norske obligasjoner

Norske renteinstrumenter forvaltes gjennom tre diskresjonære mandater. For papirer som måles til markedsverdi skal durasjonen være minimum 1 år og maksimum være 5 år. For obligasjoner som holdes til forfall skal durasjonen være minimum 1,5 år og maksimum

5,5 år. Det skal kun investeres i papirer med minimum kredittkvalitet «Investment grade». I det norske obligasjonsmarkedet har få utstedere offisiell rating og det har vært en etablert praksis at man benytter verdipapirforetakenes publiserte skyggerattinger. Etter nye EU regler vil ikke verdipapirforetakene lenger publisere sine skyggerattinger. Skyggeratting er blitt benyttet til definere hvilke papirer som er innenfor såkalt «Investment grade» og er ikke blitt benyttet i forhold til beregninger av regulatoriske krav. Pensjonskassen vil vurdere ulike alternative løsninger som vil komme i forhold til å sikre nivå for ønsket kredittkvalitet i sine norske obligasjonsporteføljer.

Globale obligasjoner

Globale renteinstrumenter er i sin helhet investert i fond. Porteføljen skal i gjennomsnitt ha minimum kredittkvalitet lik «Investment grade», og durasjon skal være minimum 0 år og maksimum 4 år. Fond er valutasikret.

Eiendom

Det investeres kun i ubelånte eiendomsfond. To av fondene er kun investert i norsk eiendom og ett av fondene er investert i hovedsakelig norsk og noe nordisk eiendom.

Alle investeringer i aksjer og utenlandske omløpsobligasjoner måles mot brede og anerkjente indekser. Omløpsobligasjoner måles mot statsobligasjonsindekser i mangel av andre relevante indekser.

Foruten å vurdere forvalternes risikostyring og evne til å skape avkastning, gjør styret en vurdering av forvalters etiske kriterier med fokus på miljø- og samfunnsmessige forhold. Pensjonskassen har i sine retningslinjer for ansvarlig investeringspraksis tydeliggjort dette med følgende bestemmelse:

Norges Banks pensjonskasses midler skal forvaltes i samsvar med ansvarlig investeringspraksis. Forvaltningsmandater / fond skal følge prinsipper som baserer seg på hensynene til god selskapsstyring, miljø og samfunnsmessige forhold i forvaltningen i tråd med internasjonale anerkjente prinsipper og standarder som FNs Global Compact, OECDs retningslinjer for eierstyring og selskapsledelse og OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Forvaltningsmandater / fond skal utelukke selskaper som er utelukket av Norges Banks Hovedstyre basert på innspill fra etikkrådet og dermed ikke tilgjengelige for Statens pensjonsfond utland.

FINANSIELL RISIKOSTYRING OG SOLIDITET

En hovedoppgave for pensjonskassen er å sikre at det foreligger tilstrekkelige midler når det enkelte medlem blir pensjonert slik at midlene kan finansiere utbetaling av fremtidige pensjoner.

Norges Banks pensjonskasse skal hvert år innfri den årlige avkastningsgarantien som etter årets avsetning til premiereserven er 2,65 prosent. Klarer ikke pensjonskassen å innfri avkastningsgaranti, og det ikke er tilstrekkelig med bufferkapital, vil dette medføre behov for tilførsel av kapital til kundekontraktene fra pensjonskassens egenkapital.

Det stilles strenge regulatoriske krav til hvordan kapitalen kan investeres og til hvordan pensjonskassen utøver sin forvaltning.

Solvensmarginkravet (solvens I) har vært det eneste formelle kapitalkravet for pensjonskasser i 2016 etter at kapitaldekningskravet bortfalt som krav fra 1. januar 2016. Solvensmarginkravet krever at ansvarlig kapital minimum utgjør 100 prosent av beregningsgrunnlaget for forsikringsforpliktelsene (se note 23).

Finanstilsynet har uttrykt en klar forventning om at pensjonsforetakene videreutvikler sine prosesser for en samlet vurdering av alle vesentlige risikoer, herunder virkningen av

et lavt rentenivå. Finanstilsynet har i brev til Finansdepartementet foreslått at en forenklet versjon av Solvens II kapitalkravet (basert på Finanstilsynets stresstest I) innføres som nytt kapitalkrav fra 1. januar 2018, men med en overgangsperiode til 1. januar 2032. Forslaget har vært ute på høring i 2016 og pensjonskassene avventer hva det endelige utfallet blir. Det er rimelig å anta at nytt kapitalkrav, uansett utfall, vil være langt mer krevende enn gjeldende regelverk (solvens I).

Pensjonskassen er pålagt å gjennomføre og rapportere halvårlig to stresstester til Finanstilsynet:

- Stresstest I er basert på virkelige verdier av eiendeler og forpliktelser og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av at pensjonskassen avvikles. Finanstilsynets metodikk og forutsetningene i stresstest I er tilpasset regelverket i Solvens II. Finanstilsynet vurderer en bufferkapitalutnyttelse på over 200 prosent i stresstest I som høy risiko som indikerer svak finansiell stilling.
- Stresstest II er basert på bokførte verdier og en definisjon av bufferkapital under forutsetning av løpende drift. Finanstilsynet vurderer en bufferkapitalutnyttelse på over 150 prosent som høy risiko.

Selv om Finanstilsynets stresstester ikke er formelle kapitalkrav vil tilsynet følge opp pensjonsforetak som vurderes å ha høy risiko. Om forslaget til nytt kapitalkrav innføres fra 2018 vil maksimalt tillatt bufferkapitalutnyttelse bli satt til 100 prosent, men med overgangsregler.

Pensjonskassen har implementert interne retningslinjer for å håndtere finansiell risiko. Formålet med aktivt å styre risiko er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende avpasse den finansielle risiko til pensjonskassens soliditet.

Forskrift om pensjonsforetak sier at pensjonskasser skal jevnlig, og minst ved utgangen av hvert kvartal, analysere hvordan uvanlige markedsforhold vil påvirke pensjonskassens bufferkapital. Pensjonskassen benytter Finanstilsynets maler for stresstester til dette arbeidet. Pensjonskassens styre skal vurdere å iverksette tiltak for å redusere risikoen eller øke bufferkapitalen dersom analysene viser at selskapet kan bli påført tap som innebærer at selskapet ikke lenger vil oppfylle egenkapitalkrav fastsatt i lov og forskrift. Styret har fastsatt ramme for akseptabel bufferkapitalutnyttelse (tapspotensial i forhold til bufferkapital) i stresstest I til 130 prosent og i stresstest II til 120 prosent og har etablert rutine for varsling om bufferkapitalutnyttelsen kommer over dette nivået.

Per 31.12.2016 viser stresstest I og II en bufferkapitalutnyttelse på henholdsvis 72 prosent og 40 prosent. På grunnlag av kvartalsvise risikoanalyser har ikke styret i 2016 funnet behov for å etablere tiltak for å redusere risikoen eller styrke bufferkapitalen.

Pensjonskassen hadde ved utgangen av 2016 676,8 mill.kr i solvensmarginkapital mot et solvensmarginkrav på 138,3 mill.kr. For solvensmarginkrav vises det til note 23 til regnskapet.

Likviditetsrisikoen på investert kapital vurderes som lav. Med unntak av investeringer i eiendomsfond og obligasjoner som er ment holdt til forfall, er pensjonskassens eiendeler plassert i verdipapirer som i normale markeder kan omgjøres til kontanter med 3-5 dagers varsel.

Styret mottar hver måned en avkastningsrapport som viser den enkelte forvalters avkastning mot relevant indeks siste måned og historisk. I samme rapport gjøres en kontroll av om retningslinjer er oppfylt. Avvik rapporteres særskilt til styret og til forvalter. Det er oppnevnt en uavhengig investeringskomite som rapporterer til pensjonskassens styre. Investeringskomi-

teen vurderer avkastningsrapporter, foretar en kvartalsvis sjekk av pensjonskassens soliditet (kapitaldekning og stresstest) og vurderer om det er behov for tiltak.

VI REGNSKAPETS HOVEDELEMENTER

AVKASTNING INVESTERTE MIDLER

Tabell viser verdijustert avkastning målt til virkelig verdi. Ved måling av avkastning er metoden modifisert Dietz benyttet.

I avkastningstallene er forvaltningshonorarene fratrukket.

Avkastning i prosent	Virkelig verdi	Referanse
Norske aksjer	15,9 %	12,1 %
Utenlandske aksjer	8,3 %	9,1 %
Sum aksjer	9,6 %	9,6 %
Norske omløpsobligasjoner	2,5 %	0,4 %
Utenlandske omløpsobligasjoner	2,8 %	1,3 %
Sum obligasjoner	2,6 %	0,8 %
Portefølje målt mot referanseindeks	5,7 %	4,6 %
Holde til forfall obligasjoner (norske)	2,4 %	
Sum obligasjoner	2,6 %	
Eiendom	8,6 %	
Totalavkastning	5,4 %	

Porteføljens avkastning basert på amorisert kost for holde til forfall porteføljen ble 5,8 prosent.

Den norske aksjeporteføljen leverte bedre enn sin referanseindeks. Siden to forvaltere av globale aksjer leverte svak avkastning, er resultatene for den globale aksjeporteføljen svakere enn referanseindeks. Styret har fastsatt kriterier for når mandater skal vurderes særskilt med hensyn på svak relativ avkastning, og avvirket de to nevnte forvaltningsmandatene i løpet av 2016.

Siden avkastningen på kredittobligasjoner har høyere avkastning enn på statsobligasjoner har avkastningen vært høyere enn på referanseindeksen. Dette skyldes hovedsakelig reduserte kredittpåslag og høyere løpende avkastning for kredittobligasjoner.

Pensjonskassens forvaltningskapital utgjorde ved utgangen av året 4.588,9 mill.kr.

Tabell under viser aktiva allokering og avkastning, målt til virkelig verdi, i pensjonskassen sammenlignet med en bred indeks for norske pensjonskasser (Mercer indeksen):

	Allokering		Avkastning	
	NBP	Mercer-indeksen	NBP	Mercer-indeksen
Norske aksjer	5,4 %	8,1 %	15,9 %	15,4 %
Utenlandske aksjer	27,8 %	23,3 %	8,3 %	5,6 %
Norske obligasjoner	36,8 %	31,8 %	2,5 %	2,7 %
Utenlandske obligasjoner	19,5 %	17,0 %	2,8 %	4,2 %
Pengemarked / Bank		8,0 %		1,7 %
Eiendom	10,5 %	9,1 %	8,7 %	8,3 %
Utlån		0,3 %		3,0 %
Annet		2,4 %		5,1 %
Totalt	100,0 %	100,0 %	5,4 %	5,2 %

Totalt sett hadde pensjonskassen en avkastning som var 0,2 prosentpoeng høyere enn pensjonskassene som deltok i indeksen. Norges Banks pensjonskasse sikrer alle sin valutaposisjoner med unntak av investeringer i fremvoksende markeder hvor kostnadene ville vært svært høye. Dette har gitt pensjonskassen høyere avkastning i 2016 relativt til pensjonskasser som har ligget mer åpent i valuta. Pensjonskassen har ikke investert i høyrenteobligasjoner og har antakeligvis kortere rente- og kreditturasjon enn gjennomsnittet av pensjonskasser som deltar i indeksen og har hatt svakere avkastning i obligasjonsporteføljene relativt til gjennomsnittet av pensjonskassene i indeksen.

FORFALTE PREMIER

Det er i 2016 forfalte premier på i alt 219,5 mill.kr., hvorav 11,9 mill.kr. er innbetalt innskudd fra medlemmene (2 prosent av pensjongivende inntekt opp til 12 G). Forfalte premier i 2015 utgjorde 204,7 mill.kr.

PENSJONS- OG DRIFTSKOSTNADER

Pensjonsutbetalinger utgjorde 160,8 mill.kr. Tilsvarende for året før var 161,1 mill.kr.

Samlede forsikringsrelaterte administrasjonskostnader ble 8,7 mill.kr. i 2016.¹ Dette er en reduksjon på 0,5 mill.kr. fra året før. Reduksjon skyldes hovedsakelig reduserte honorarer til leverandør i forbindelse med innkontraktering av oppgjørsarbeidet.

Forvaltningskostnader utgjorde 8,5 mill.kr., tilsvarende viste fjoråret en forvaltningskostnad lik 9,9 mill.kr. Reduksjonen skyldes delvis økt andel indeksforvaltning som er vesentlig billigere enn aktivt forvaltede fond. I tillegg hadde et av fondene hvor mandatet ble avsluttet «negativt suksess honorar» etter svake resultater i 2016. Note 8 til regnskapet viser spesifikasjon av forsikringsrelaterte driftskostnader.

RESULTATDISPONERING

Forvaltningskapitalen er delt inn i kollektivporteføljen og selskapsporteføljen. Disse forvaltes samlet. Av en samlet portefølje på 4.589 mill.kr. utgjorde kollektivporteføljen 3.976 mill.kr.

- Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer forsikringsmessige forpliktelser. Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer ansvarlig kapital og annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene.
- Porteføljene er gitt andeler av finansiell avkastning i forhold til hvor stor del forsikringsmessige forpliktelser og ansvarlig kapital/annen gjeld og forsikringsmessige forpliktelser har utgjort av samlet balanse i gjennomsnitt gjennom året.
- Resultatet fra forvaltningen av kollektivporteføljen fremgår av det tekniske regnskapet mens resultatet fra forvaltningen av selskapsporteføljen fremgår av det ikke tekniske regnskapet.

Årets resultat før skatt ble 53,1 mill.kr. hvor 13,9 mill.kr. er fra teknisk regnskap og 39,2 mill.kr. fra ikke-teknisk resultat.

Renteresultatet på 75,4 mill.kr. fremkommer som sum realisert avkastning kollektivporteføljen fratrukket årets garanterte rente til kontraktene og avkastning til risikoutjevningfond. Årets risikoresultat ble -4,7 mill.kr. og skyldes hovedsakelig svakt resultat for dødsrisiko.

¹ Kostnad er korrigerert for inntekt som er annen inntekt knyttet til årets beregning av pensjon for pensjonskassens ansatte

Styret har besluttet følgende disponering av årets resultat:

- Årets risikoresultat ble -4,7 mill.kr. Styret besluttet å dekke negativt risikoresultat med avsatte midler i risikoutjevningfondet. Risikoutjevningfondet vil etter dette utgjøre omtrent 48 prosent av årlig risikopremie.
- Årets renteresultat ble 75,4 mill.kr. Styret vurderer nåværende bufferkapital som tilfredsstillende, men mener likevel at det nå er hensiktsmessig å prioritere oppbygging av bufferkapital inntil effekt av nye varslede kapitalkrav er avklart. Siden pensjonskassen allerede har en stor beholdning av tilleggsavsetninger så ble det besluttet å avsette årets renteresultat til premiereserven. Etter tildeling av renter til risikoutjevningfondet med 1,5 mill. kr utgjør dette 73,9 mill.kr. Økt avsetning til premiereserven gir en lavere gjennomsnittlig grunnlagsrente som igjen øker pensjonskassens bufferkapital så lenge markedsrenten er lavere enn grunnlagsrenten. Lavere grunnlagsrente gir bedre fremtidige renteresultater.
- Styret har besluttet at det ikke utbetales rente på innbetalte kjernekapitalinnskudd.

Følgende oversikt viser resultat etter disponeringer. Resultatanalyse fremgår også av note 9 til regnskapet.

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Renteresultat ¹	73 905	53 441
Risikoresultat	-4 707	16 733
Administrasjonsresultat	1 872	-40
Rentegaranti	10 477	8 230
Fortjenestemargin	4 693	4 374
Avkastning til risikoutjevningfond	1 522	1 025
Resultat før disponeringer.	87 762	83 763
Avsetninger og disponeringer av årets resultat:		
Til premiereserve	-73 905	0
Til premiefond	0	-8 367
Til tilleggsavsetninger	0	-53 441
Resultat av teknisk regnskap	13 857	21 955
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	39 940	11 398
Andre inntekter	327	340
Forvaltningskostnader til selskapsporteføljen	-1 074	-1 270
Resultat av ikke-teknisk regnskap	39 193	10 468
Resultat før skattekostnad	53 050	32 423
Skattekostnad	-499	-231
Andre resultatkomponenter	812	1 111
Totalresultat	53 363	33 304
Avkastning til risikoutjevningfond	-1 522	-1 025
Overført til/fra risikoutjevningfond	4 707	-8 367
Overført til annen opptjent egenkapital	-56 548	-23 912
Sum overføringer	-53 363	-33 304

1 Avkastning til risikoutjevningfond er fratrukket renteresultatet.

EGENKAPITAL

Totalresultatet justert for avkastning og overføring til risikoutjevningfond, til sammen 53,4 mill.kr, er overført til annen opptjent egenkapital. Etter dette utgjør bokført egenkapital 639,6 mill.kr. Den består av innskutt egenkapital på 145,2 mill.kr. og opptjent egenkapital på 494,4 mill.kr. Årets resultat er fordelt etter selskapenes respektive egenkapitalandeler. Note 22 til regnskapet gir en spesifikasjon av egenkapital per medlemsforetak.

FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

Pensjonskassen benytter dødelighetstariff K2013 FT og Storebrands tariff for uførhet. Benyttede tariffen er meldt inn til og blitt godkjent av Finanstilsynet.

Premiereserven til dekning av pensjonskassens forpliktelser er 3 319,9 mill.kr ved utgangen av 2016. Avsetning er økt med 193,2 mill.kr. fra 2015.

Premiereserven fordeler seg slik på aktive, oppsatte rettigheter og pensjonister:

(tall i mill.kr.)	Antall 31.12.2016	Reserve 31.12.2016	Antall 31.12.2015	Reserve 31.12.2015
Aktive	738	818,9	717	871,4
Pensjonister	1 084	1 898,2	1 062	1 684,6
Oppsatte	989	602,8	946	570,6
Totalt	2 811	3 319,9	2 725	3 126,7

Premiereserven fordelt per medlemsforetak:

(tall i mill.kr.)	Totalt
Norges Bank	2 966,4
Norsk Kontantservice AS	299,6
Det Norske Myntverket AS	52,2
Norges Banks pensjonskasse	1,8
Sum	3 319,9

Premiefondet er medlemsforetakenes eiendom og kan kun benyttes til premieformål. Per 31.12.2016 er fondet på 20,1 mill.kr.

Det er per 31.12.2016 230,6 mill.kr i tilleggsavsetninger. Dette tilsvarer 6,9 prosent av premiereserven mot maksimalt tillatt 12 prosent avsetning. Tilleggsavsetninger kan i de enkelte år anvendes til å dekke manglende positiv avkastning opp til årets rentegaranti som fra 2017 er 2,65 prosent.

Kursreguleringsfondet (kollektivporteføljens andel av urealiserte gevinster) utgjør 374,6 mill.kr. ved utgangen av 2016. Selskapsporteføljens andel av urealiserte gevinster på 62,8 mill.kr. inngår i opptjent egenkapital.

VI FREMTIDSUTSIKTER

Det lave rentenivået er utfordrende i forhold til å oppnå tilstrekkelige avkastningsresultater. Ved langvarige lave renter øker risiko for at pensjonskassen må tære på opparbeidet bufferkapital for å møte sine forpliktelser. Pensjonskassens soliditetsmessige stilling er imidlertid god ved inngangen til 2017, men det er usikkerhet knyttet til innføring av nytt kapitalkrav for pensjonsforetak.

Pensjonskassen har i 2016 overtatt arbeidet med beregninger av pensjon for sine medlemmer fra Storebrand Pensjonstjenester AS. Målsettingen er å heve kvalitet og servicenivå på leveranser til pensjonskassens medlemmer.

Pensjonskassen vil i 2017 gjennomføre en anbudsprosess for kjøp av aktuærtjenester, regnskapstjenester og forsikringssystem for å sikre nye avtaler gjeldende 2018.

Arbeids- og sosialdepartementet offentliggjorde i desember 2015 en utredning av en ny pensjonsløsning for ansatte i offentlig sektor, samt overgangsordninger. Rapporten er ment å være et grunnlag for partene i arbeidslivet om å oppnå enighet om nye pensjonsordninger for offentlige ansatte. Ny tjenstepensjon for offentlige ansatte forventes tidligst innført i 2018.

Styret og administrasjonen vil fokusere på at egen organisasjon og leverandører fortsetter arbeidet med å videreutvikle og drive pensjonskassen til beste for medlemmene og selskapene.

FORTSATT DRIFT

Årsregnskapet for 2016 er avlagt med forutsetning om fortsatt drift. Styret bekrefter at forutsetningen er til stede. Styret kjenner ikke til ekstraordinære forhold som har betydning for vurdering av pensjonskassens regnskap. Det er ikke intruffet forhold etter regnskapsårets slutt som har betydning for vurdering av regnskapet.

Oslo, 22. mars 2017

I styret for Norges Banks pensjonskasse

Harald Bøhn
styreleder

Jan Thomsen
styremedlem

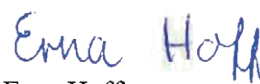
Kristin Gulbrandsen
styremedlem

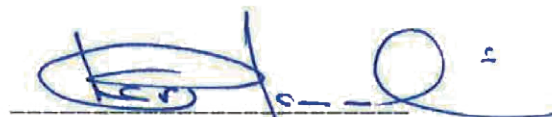
Mariann S. Bendriss
styremedlem

Unni Lærum
styremedlem

Erna Hoff
styremedlem

Lars Hammersbøen
daglig leder

RESULTATREGNSKAP

NORGES BANKS
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT 2016

	Note	31.12.2016	31.12.2015
TEKNISK REGNSKAP			
1. Premieinntekter			
1.1 Forfalte premier, brutto	2	219 546 556	204 743 919
1.2 Avgitte gjenforsikringspremier		-400 000	-400 000
Sum premieinntekter for egen regning		219 146 556	204 343 919
2. Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5	82 226 832	87 112 791
2.4 Verdiendringer på investeringer	6	50 382 512	-28 683 837
2.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	7	82 890 025	56 444 528
Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		215 499 369	114 873 483
4. Andre forsikringsrelaterte inntekter		890 336	351 051
5. Pensjoner			
5.1 Utbetalte pensjoner			
5.1.1 Brutto	4	-160 772 935	-161 141 552
Sum pensjoner		-160 772 935	-161 141 552
6. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1 Endring i premiereserve m.v.			
6.1.1 Til (fra) premiereserve mv., brutto	15	-193 257 877	-84 145 763
6.2 Endring i tilleggsavsetninger	15	0	-53 441 383
6.3 Endring i kursreguleringsfond	6, 15	-50 382 512	28 683 837
6.4 Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.			
6.4.1 Endring i premiefond	15	-263 702	-530 771
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser – kontraktsfastsatte forpliktelser		-243 904 091	-109 434 080
8. Midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.2 Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	15	0	-8 366 712
Sum midler tilordnet forsikringskontraktene – kontraktsfastsatte forpliktelser		0	-8 366 712
9. Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1 Forvaltningskostnader		-7 462 866	-8 634 189
9.2 Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-9 538 816	-10 034 378
Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	8	-17 001 681	-18 668 567
10. Andre forsikringsrelaterte kostnader		-780	-1 730
11. Resultat av teknisk regnskap		13 856 774	21 955 812
IKKE-TEKNISK REGNSKAP			
12. Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2 Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	5	11 829 249	12 812 541
12.4 Verdiendringer på investeringer	6	16 186 083	-9 716 735
12.5 Realisert gevinst og tap på investeringer	7	11 924 657	8 301 856
Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		39 939 989	11 397 663
13. Andre inntekter		327 233	340 428
14. Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1 Forvaltningskostnader		-1 073 617	-1 269 916
14.2 Andre kostnader		-159	0
Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen	8	-1 073 776	-1 269 916
15. Resultat av ikke-teknisk regnskap		39 193 446	10 468 175
16. Resultat før skattekostnad		53 050 219	32 423 986
17. Skattekostnader	9, 20	-499 004	-230 709
18. Resultat før andre resultatkomponenter		52 551 215	32 193 277
19. Andre resultatkomponenter	19	811 539	1 110 788
20. Totalresultat		53 362 754	33 304 065
Avkastning til risikoutjevningsfond	9,15	-1 521 982	-1 025 337
Overført til risikoutjevningsfond	9,15	4 706 788	-8 366 712
Overført til annen opptjent egenkapital	9	-56 547 560	-23 912 016
Sum overføringer	9	-53 362 754	-33 304 065

BALANSE

NORGES BANKS
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT 2016

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER			
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			
2. Investeringer			
2.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
2.3.1			
2.3.1	10	85 621 384	88 254 370
2.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1	11	256 835 395	189 007 675
2.4.2	12	239 154 496	175 819 765
2.4.3		2 198 338	3 714 677
2.4.4	13	408 490	1 261 845
		584 218 103	458 058 331
3. Fordringer			
3.2	3	0	13 415 825
		0	13 415 825
4. Andre eiendeler			
4.2		25 829 679	81 886 731
		25 829 679	81 886 731
5. Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter			
5.2		3 001 275	3 336 765
		3 001 275	3 336 765
		613 049 057	556 697 652
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE			
6. Investeringer i kollektivporteføljen			
6.3 Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost			
6.3.1	10	582 689 724	719 726 535
6.3.2		0	59 658
6.4 Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1	11	1 747 873 467	1 541 383 609
6.4.2	12	1 627 547 473	1 433 834 384
6.4.3		14 960 620	30 293 706
6.4.4	13	2 779 948	10 290 517
		3 975 851 232	3 735 588 409
		3 975 851 232	3 735 588 409
SUM EIENDELER		4 588 900 289	4 292 286 060

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER			
10. Innskutt egenkapital	22	145 200 000	145 200 000
11. Opptjent egenkapital			
11.1 Risikoutjevningfond	15	30 562 036	33 746 842
11.2 Annen opptjent egenkapital - opptjent egenkapital		463 859 732	407 312 171
Sum opptjent egenkapital	22	494 421 768	441 059 013
13. Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1 Premiereserve mv.	15, 16	3 319 920 933	3 126 663 056
13.2 Tilleggsavsetninger	15, 16	230 656 671	230 656 671
13.3 Kursreguleringsfond	15, 16	374 640 475	324 257 963
13.4 Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	15, 16,17	20 071 117	20 263 877
Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		3 945 289 196	3 701 841 567
15. Avsetninger for forpliktelser			
15.1 Pensjonsforpliktelser o.l.	19	604 020	738 287
15.2 Forpliktelser ved skatt			
15.2.1 Forpliktelser ved periodeskatt	20	658 037	567 659
15.3 Andre avsetninger for forpliktelser		708 251	664 000
Sum avsetninger for forpliktelser	18	1 970 308	1 969 946
16. Forpliktelser			
16.1 Finansielle derivater	13	0	2 131 278
16.3 Andre forpliktelser		1 984 017	16 893
Sum forpliktelser	18	1 984 017	2 148 171
17. Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter			
17.2 Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		35 000	67 363
Sum påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter	18	35 000	67 363
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		4 588 900 289	4 292 286 060

Oslo, 22. mars 2017

I styret for Norges Banks pensjonskasse

Harald Bøhn
styreleder

Jan Thomsen
styremedlem

Kristin Gulbrandsen
styremedlem

Mariann S. Bendriss
styremedlem

Unni Lærum
styremedlem

Erna Hoff
styremedlem

Lars Hammersbøen
daglig leder

OPPSTILLING AV ENDRINGER I EGENKAPITAL 31.12.2016

	Opptjent egenkapital				
	Annen innskutt egenkapital	Risiko- utjevning- fond	Opptjent egenkapital	Sum opptjent egenkapital	Sum egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2014	145 200 000	24 354 793	383 400 155	407 754 948	552 954 948
Resultat før andre resultatkomponenter			32 193 277	32 193 277	32 193 277
Andre resultatkomponenter			1 110 788	1 110 788	1 110 788
Totalresultat			33 304 065	33 304 065	33 304 065
Endring i risikoutjevningfond		9 392 049	-9 392 049	0	0
Sum disponeringer		9 392 049	23 912 016	33 304 065	33 304 065
Egenkapital pr. 31.12.2015	145 200 000	33 746 842	407 312 171	441 059 013	586 259 013
Resultat før andre resultatkomponenter			52 551 215	52 551 215	52 551 215
Andre resultatkomponenter			811 539	811 539	811 539
Totalresultat			53 362 754	53 362 754	53 362 754
Endring i risikoutjevningfond		-3 184 806	3 184 806	0	0
Sum disponeringer		-3 184 806	56 547 560	53 362 754	53 362 754
Endring i innskutt egenkapital	0				0
Egenkapital pr. 31.12.2016	145 200 000	30 562 036	463 859 732	494 421 768	639 621 768

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

NORGES BANKS
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT 2016

	2016	2015
Innbetalte premier	225 819 016	86 614 306
Utbetalt gjenforsikring	-400 000	-400 000
Utbetale pensjoner	-155 309 711	-154 297 657
Innbetalinger refusjoner	544 523	401 885
Innbetalinger vedrørende driften	1 557 568	351 051
Utbetaling av skatt	-408 626	-899 436
Utbetalinger vedrørende driften for øvrig	-11 525 892	-11 526 869
Netto kontantstrøm av operasjonelle aktiviteter (A)	60 276 878	-79 756 720
Realisert gevinst ved salg av investeringer	93 886 580	82 550 397
Realisert tap ved salg av investeringer	-5 761 355	-12 741 711
Innbetalinger av renter	71 303 368	68 419 044
Utbetalinger av renter	-159	-
Innbetalinger av utbytte	27 252 344	34 599 885
Netto inn-/utbetalinger ved kjøp/salg av investeringer	-321 332 627	-36 510 333
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter (B)	-134 651 850	136 317 282
Netto kontantstrøm i perioden (A+B+C)	-74 374 972	56 560 562
Likviditetsbeholdning pr. 01.01	114 123 970	57 563 408
Likviditetsbeholdning pr. 31.12	39 748 998	114 123 970

NOTE1: REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Regnskapet er satt opp i samsvar med norsk regnskapslovgivning, forskrift for årsregnskap og forskrifter fastsatt av finansdepartementet.

ÅRSREGNSKAPSFORSKRIFTEN

Regnskapet for pensjonskasser føres i samsvar med forskrift av 20. desember 2011 om årsregnskap for pensjonsforetak.

Forskriften er en forenklet tilpasning til de internasjonale regnskapsstandardene (IFRS), herunder reglene om innregning og måling og krav til opplysninger i noter.

Noteopplysninger og annet er etter årsregnskapsforskriftens kapittel 4 og kapittel 5.

SKATT

Skattekostnaden i resultatregnskapet består av betalbar skatt, inkludert skatt på formue, og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel er beregnet på forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi på eiendeler og gjeld.

FORSIKRINGSMESSIGE FORHOLD

Regnskapsstandarden IFRS 4 omhandler regnskapsmessig behandling av forsikringskontrakter. Pensjonskassens forsikringskontrakter omfattes av standarden. De regnskapsmessige avsetningene knyttet til forsikringskontrakter er i utgangspunktet forankret i norsk særlovgivning og er i det vesentlige i samsvar med IFRS 4.

I overensstemmelse med forsikringsvirksomhetsloven blir pensjonskassens forvaltningskapital delt inn i en kollektivportefølje og en selskapsportefølje. Kollektivporteføljens eiendeler vil tilsvare de forsikringsmessige avsetninger til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser på balansedagen. Selskapsporteføljen vil bestå av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og eventuell annen gjeld. I samme grad som eiendelene fordeles mellom porteføljene, vil inntektene fra de eiendeler som fordeles også bli fordelt mellom de to porteføljer.

PREMIEINNTEKTER

Netto premieinntekter omfatter årets forfalte premie. Forhåndsprising av premie for rentegaranti, administrasjon og fortjeneste er inkludert i premieinntektene.

UTBETALTE ERSTATNINGER

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte pensjoner. Ikke-ferdigbehandlede eller ikke-utbetalte erstatninger ivaretas ved avsetninger.

RESULTAT TIL FORSIKRINGSKUNDENE

Garantert avkastning på premiereserven og premiefondet samt øvrig avkastning til kundene resultatføres under posten garantert avkastning og tildeling til forsikringskundene. Avkastning på risikoutjevningfondet føres under overføringer.

PREMIERESERVE

Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser inklusive administrasjonskostnader i henhold til de enkelte forsikringsavtaler.

Ved beregning av premiereserven er det benyttet samme forutsetninger som ligger til grunn for premien for de enkelte forsikringsavtalene, dvs. samme dødelighets- og uføresannsynligheter, rentegrunnlag og kostnadssatser. Premietariffene bygger på observert nivå for dødelighet og uførhet i samfunnet, tillagt sikkerhetsmarginer som blant annet inkluderer en forventning om fremtidig utvikling på området.

Den avsatte premiereserven inneholder administrasjonsreserve til dekning av fremtidige administrasjonskostnader. Dette gjelder alle medlemmer, også oppsatte rettigheter.

TILLEGGSAVSETNINGER

For å sikre soliditeten i livsforsikring, har pensjonskassen anledning til å foreta tilleggsavsetninger i forsikringsfondet. Den maksimale tilleggsavsetningen er satt til 12 % av premiereservene.

Tilleggsavsetningen er en betinget kundetildelt avsetning som skal føres i resultatregnskapet som en pliktig avsetning og reduserer dermed årsresultatet. Tilleggsavsetning kan benyttes til dekning av den enkeltes kundes renteunderskudd ved garantert avkastning og føres i resultatregnskapet i posten til/ fra tilleggsavsetning. Det som kan trekkes er begrenset oppad til ett års rentegaranti.

PREMIEFOND

Premiefondet inneholder forskuddsbetalte premier «etter skatteloven» fra sponsor og tilført garantert rente. Innbetaling og uttak føres ikke over resultatregnskapet, men direkte mot balansen.

KURSREGULERINGSFOND

Årets netto urealisert gevinst / tap på finansielle eiendeler i kollektivporteføljen til virkelig verdi føres mot kursreguleringsfondet i balansen og inngår således ikke i årets resultat. Dersom denne porteføljen av finansielle omløpsmidler viser en akkumulert netto mindreverdi kostnadsføres dette tapet. Dersom finansielle omløpsmidler vurderes til å ha et konstatert varig verditap blir verdiendringen på disse papirene resultatført.

RISIKOUTJEVNINGSFOND

Det er anledning til å avsette inntil 50 prosent av det årlige risikoresultatet til risikoutjevningfond til dekning av eventuelt fremtidig negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet inngår som en del av egenkapitalen.

TILSTREKKELIGHETSTEST

I henhold til IFRS 4 skal en tilstrekkelighetstest utføres for å kontrollere om nivået på avsetningene til premiereservene står i forhold til forpliktelsene ovenfor kundene. Eventuelt negativt avvik mellom opprinnelig avsetning og tilstrekkelighetstesten medfører avsetning for uavløpt risiko (premieavsetning).

DEFINISJON AV VIRKELIG VERDI

Virkelig verdi er det beløp en eiendel kan omsettes for eller en forpliktelse gjøres opp med i en transaksjon på armlengdes avstand mellom velinformerte og uavhengige parter. For finansielle eiendeler som er notert på børs eller annen regulert markedsplass hvor det skjer regelmessige handler, settes virkelig verdi i henhold til sist omsatt kurs på regulert

markedsplass. For en eiendel som skal anskaffes eller en forpliktelse som innehas, settes virkelig verdi i henhold til salgskurs.

VERDIFALL PÅ OG TAPSUTSATTE FINANSIELLE EIENDELER

For finansielle eiendeler som ikke er regnskapsført til virkelig verdi vurderes det om det finnes objektive indikasjoner på at en finansiell eiendel eller en gruppe av finansielle eiendeler har falt i verdi.

Dersom det foreligger objektive indikasjoner på at et tap ved verdifall har påløpt, reduseres eiendelens balanseførte verdi. Tapsbeløpet innregnes i resultatet.

KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE EIENDELER OG GJELD

Finansielle eiendeler klassifiseres i en av de etterfølgende kategorier;

- til virkelig verdi over resultatet etter virkelig verdi opsjonen
- investeringer som holdes til forfall

TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET ETTER VIRKELIG VERDI OPSJON

Ved første gangs innregning kan alle finansielle eiendeler og forpliktelser klassifiseres til virkelig verdi over resultatet dersom de finansielle eiendeler inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

Finansielle eiendeler klassifiseres til virkelig verdi over resultatet og måles til virkelig verdi på balansetidspunktet. Endringer i virkelig verdi føres over resultatregnskapet.

INVESTERINGER SOM HOLDES TIL FORFALL

Investeringer som holdes til forfall er finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette samt et fast forfall, og som pensjonskassen har en positiv intensjon om og evne til å holde til forfall. Holdt til forfall eiendeler regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rentes metode.

DERIVATER

Et derivat er et finansielt instrument eller en annen kontrakt som omfattes av IAS 39, og som har alle de tre følgende kjennetegn:

Derivatets verdi endres som reaksjon på endringer i en nærmere angitt rentesats, pris på finansielle instrumenter, råvarepris, valutakurs, en indeks for priser eller satser, kredittverdighet eller kredittindeks, eller en annen variabel (ofte kalt «underliggende»).

Det krever ingen innledende nettoinvestering eller en innledende nettoinvestering som er mindre enn det som ville kreves for andre typer kontrakter som forventes å ha en tilsvarende reaksjon på endringer i markedsfaktorer.

Det skal gjøres opp på et framtidig tidspunkt.

PENSJONSFORPLIKTELSER FOR EGNE ANSATTE

Det benyttes pensjonsstandard for pensjoner, IAS 19.

Periodens netto pensjonskostnad består av summen av periodens pensjonsopptjening, rentekostnad på beregnede forpliktelser fratrukket forventet avkastning og eventuelt amortisering av estimatavvik.

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser for ytelsesplaner beregnes etter lineær opp-tjeningsprofil og forventet sluttpensjonsgrunnlag som opptjeningsgrunnlag, basert på forutsetninger om folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuar-

messige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang med videre. Diskonteringsrenten fastsettes lik den risikofrie renten hensyntatt gjennomsnittlig gjenværende løpetid. For finansierte ordninger vurderes pensjonsmidlene til virkelig verdi og fratrekkes i netto forpliktelse i balansen.

Virkninger av endringer i pensjonsplan blir løpende resultatført, med mindre planendringen er betinget av fremtidig opptjening. Virkningen fordeles da lineært over tiden til ytelsen er fullt ut opptjent. Arbeidsgiveravgift inngår som en del av pensjonsforpliktelsen, og vises både som del av balanseført forpliktelse og estimatavvik.

NOTE 2: FORFALT PREMIE

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Sum forfalt premie brutto	219 547	204 744
herav reguleringspremie	92 839	68 443

NOTE 3: INNBETALT PREMIE

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Medlemsinnskudd		
Norges Bank	11 687	10 951
Norsk Kontantservice AS	78	105
Det Norske Myntverket AS	90	87
Norges Banks Pensjonskasse	34	34
Sum medlemsinnskudd	11 889	11 176
Arbeidsgivertilskudd		
Norges Bank	196 213	75 481
Norsk Kontantservice AS	4 242	0
Det Norske Myntverket AS	0	0
Norges Banks Pensjonskasse	0	0
Sum arbeidsgivertilskudd	200 455	75 481

I tillegg til innbetalt premie fra foretakene og medlemmene, er premiefond benyttet til å finansiere forfalt premie.

I regnskap for 2015 ble forfalt, ikke innbetalt premie vist i balansen under andre fordringer.

NOTE 4: UTBEVALTE PENSJONER

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Uførepensjon	11 413	11 810
Premiefritakelse	6 396	7 003
Alderspensjon	118 527	117 466
Etterlattepensjon	24 720	25 173
Barnepensjon	261	91
Mottatte refusjonsbeløp	-545	-402
Sum utbetalte pensjoner	160 773	161 142

NOTE 5: RENTEINTEKTER OG UTBYTTE FRA FINANSIELLE EIENDELER

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Renteinntekter	93	123
Renteinntekter på kapitalforvaltningskonti	279	277
Renteinntekter på anleggsobligasjoner	33 581	38 411
Renteinntekter på obligasjoner og sertifikater	26 315	25 566
Renteinntekter på derivater	3 241	3 623
Renteinntekter pengemarkedsfond	297	0
Utbytte	30 249	31 925
Sum renteinntekter og utbytte fra finansielle eiendeler	94 056	99 925
Fordelt på:		
Kollektivporteføljen	82 227	87 113
Selskapsporteføljen	11 829	12 813
Sum i begge porteføljer	94 056	99 925

Kapitalavkastningsrente

	2016	2015	2014	2013	2012
Kollektivporteføljen					
Kapitalavkastningsrente ¹ :	4,51 %	3,20 %	5,14 %	5,35 %	4,78 %
Verdijustert kapitalavkastningsrente ² :	5,40 %	2,60 %	6,50 %	9,44 %	7,31 %
Selskapsporteføljen					
Verdijustert kapitalavkastningsrente ² :	5,40 %	2,60 %	6,85 %	7,49 %	8,61 %

1 Avkastning målt etter modifisert Dietz som baserer seg på måling av kontantstrømmer og endringer i markedsverdiene i løpet av en periode.

2 Verdijustert kapitalavkastningsrente, målt etter modifisert Dietz, angir den beregnede avkastning på forvaltningskapital basert på årets finansinntekter før årets avsetning til eller overføring fra kursreguleringsfond

Gjennomsnittlig grunnlagsrente (garantert avkastning) er 2,65 % pr 31.12.2016.

NOTE 6: VERDIENDRINGER PÅ INVESTERINGER

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Urealisert gevinst på aksjer	32 198	-664
Urealisert gevinst på aksjefond	24 170	-17 762
Urealisert gevinst på obligasjoner	16 094	-20 566
Urealisert gevinst på derivater	-5 716	592
Urealiserte gevinster på pengemarkedsfond	-178	
Sum urealisert gevinst / tap på investeringer	66 569	-38 401
Fordelt på:		
Kollektivporteføljen	50 383	-28 684
Selskapsporteføljen	16 186	-9 717
Sum i begge porteføljer	66 569	-38 401

NOTE 7: REALISERT GEVINST OG TAP PÅ INVESTERINGER

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Realisert gevinst på aksjer	12 907	16 646
Realisert gevinst på aksjefond	69 437	54 680
Realisert gevinst på obligasjoner	5 579	3 372
Realisert gevinst på norske obligasjonsfond	2 386	2 324
Realisert gevinst på rentebytteavtaler	4 308	-16 883
Realisert gevinst / tap på valuta	197	4 607
Sum realisert gevinst og tap på investeringer	94 815	64 746
Fordelt på:		
Kollektivporteføljen	82 890	56 445
Selskapsporteføljen	11 925	8 302
Sum i begge porteføljer	94 815	64 746

NOTE 8: FORSIKRINGSRELATERTE DRIFTSKOSTNADER

Tall i 1000 kr inkl. mva.	2016	2015
Forvaltningshonorar	8 536	9 904
Personalkostnader	4 116	4 031
Pensjonskostnader	409	407
Kostnader for lokaler	474	381
Revisjonshonorar	294	254
Ekstern konsulentbistand	44	220
Administrasjonshonorarer	2 706	3 447
Honorar til aktuar	630	605
Andre kostnader	629	425
Kontingenter	171	202
Ikke fradragsberettigede kostnader	65	64
Sum forsikringsrelaterede driftskostnader	18 075	19 938

Forvaltningskostnader i fond er inkludert i sum forvaltningshonorar

NOTE 9: RESULTATANALYSE

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Renteresultat ¹	73 905	53 441
Risikoresultat	-4 707	16 733
Administrasjonsresultat	1 872	-40
Rentegaranti	10 477	8 230
Fortjenestemargin	4 693	4 374
Avkastning til risikoutjevningfond	1 522	1 025
Resultat før disponeringer.	87 762	83 763
Avsetninger og disponeringer av årets resultat:		
Til premiereserve	-73 905	0
Til premiefond	0	-8 367
Til tilleggsavsetninger	0	-53 441
Resultat av teknisk regnskap	13 857	21 955
Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen	39 940	11 398
Andre inntekter	327	340
Forvaltningskostnader til selskapsporteføljen	-1 074	-1 270
Resultat av ikke-teknisk regnskap	39 193	10 468
Resultat før skattekostnad	53 050	32 423
Skattekostnad	-499	-231
Andre resultatkomponenter	812	1 111
Totalresultat	53 363	33 304
Avkastning til risikoutjevningfond	-1 522	-1 025
Overført til/fra risikoutjevningfond	4 707	-8 367
Overført til annen opptjent egenkapital	-56 548	-23 912
Sum overføringer	-53 363	-33 304

1 Avkastning til risikoutjevningfond er fratrukket renteresultatet.

NOTE 10: OBLIGASJONER HOLDT TIL FORFALL

Tall i 1000 kr

Debitorkategori	Tall i 1000 kr	Balansført verdi	Anskaffelseskost	Pålydende verdi	Virkelig verdi	Gjenstående amortisering
Finansinstitusjoner		133 277	136 352	131 500	138 982	1 777
Andre utstedere		310 083	311 137	307 700	331 168	2 383
Offentlig sektor		207 848	210 608	203 000	219 701	4 848
Opptjente, ikke forfalte renter		17 102				
Sum		668 311	658 096	642 200	689 850	9 009
Herav børsnotert						
Modifisert durasjon					2,96 %	
Gjennomsnittlig effektiv rente		4,23 %			2,28 %	
Valuta						
NOK		668 311	658 096	642 200	689 850	9 009

Beholdningsendringer	
Inngående balanse 01.01.	807 981
Tilgang	0
Avgang	-155 033
Opptjente, ikke forfalte renter	17 102
Amortisering	-1 739
Utgående balanse 31.12.	668 311

Forvaltningen er satt ut til Storebrand Asset Management (diskresjonært mandat)

NOTE 11: AKSJER OG ANDELER

Det vil være usikkerhet knyttet til verdsettelsen av pensjonskassens finansielle instrumenter som måles til virkelig verdi.

I tabellen under er verdsettelsen av aksjer og andeler kategorisert i tre grupper basert på likviditet og målemetode. Det er lavest usikkerhet knyttet til måling av virkelig verdi på instrumenter som handles i et aktivt marked og høyest i kategorien «ikke aktivt marked».

Tall i 1000 kr.	Antall	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Aktivt marked	Avledet av aktivt marked	Ikke aktivt marked
Norske finansaksjer						
DNB ASA	213 260	20 033	27 383	X		
Gjensidige forsikring ASA	72 600	8 280	9 946	X		
SpareBank 1 SR Bank ASA	67 300	3 282	4 088	X		
Storebrand ASA ordinære	58 198	2 093	2 672	X		
Sum norske finansaksjer		33 688	44 090			

Tall i 1000 kr.	Antall	Anskaffelseskost	Virkelig verdi	Aktivt marked	Avledet av aktivt marked	Ikke aktivt marked
Norske aksjer						
Aker Solutions ASA	69 828	2 448	2 889	X		
Atea ASA	18 000	1 152	1 431	X		
Austevoll Seafood	24 800	865	2 077	X		
Det Norske Oljeselskap ASA	62 248	3 434	9 617	X		
DNO ASA	294 163	3 734	2 495	X		
Entra ASA	101 025	7 440	8 663	X		
Europris ASA	71 485	2 984	2 638	X		
Kongsberg Gruppen	38 900	5 108	4 843	X		
Lerøy Seafood Group ASA	9 000	1 816	4 330	X		
Marine Harvest ASA	118 358	8 544	18 428	X		
Nordic Semiconductor ASA	136 723	5 433	4 799	X		
Norwegian Air Shuttle AS	35 043	8 493	10 057	X		
Opera Software ASA	33 824	1 938	1 262	X		
Orkla ASA A-shares	46 400	3 512	3 628	X		
Petroleum Geo-Services ASA	171 597	7 507	5 011	X		
Photocure ASA	4 900	175	206	X		
Scatec Solar ASA	4 281	155	165	X		
Schibsted ASA	19 781	4 200	3 919	X		
Schibsted ASA B-shares	18 543	3 985	3 393	X		
Statoil ASA	167 192	22 517	26 483	X		
Subsea 7 SA (NO)	72 300	8 750	7 902	X		
Telenor ASA	197 811	24 374	25 518	X		
Tgs Nopec Geophysical Co ASA	11 100	1 849	2 128	X		
Tomra Systems ASA	38 300	3 420	3 466	X		
Veidekke ASA	68 081	5 182	8 408	X		
Wilh Wilhelmsen ASA	73 900	2 003	2 498	X		
XXL ASA	51 141	3 539	5 012	X		
Yara International ASA	26 235	9 120	8 920	X		
Treasure ASA	69 700	1 738	1 164	X		
B2holding ASA	135 767	1 777	2 077	X		
Arcus ASA	59 631	2 564	2 654	X		
Sum norske aksjer		159 756	186 080			
Norske egenkapitalbevis						
SpareBank 1 SMN Egenkapitalbevis	97 266	5 181	6 298	X		
Sum norske egenkapitalbevis		5 181	6 298			
Norske aksjefond						
KLP Aksjeasia indeks II	52 400	44 422	55 999		X	
KLP Aksjeeuropa indeks II	64 246	67 665	93 602		X	
KLP Aksjeglobal indeks II	198 747	294 690	401 465		X	
KLP Aksjeglobal indeks III	91 263	105 768	182 728		X	
KLP Aksjeglobal indeks IV	98 246	156 193	178 322		X	
KLP Aksjeusa indeks II	131 795	161 258	236 281		X	
KLP AksjeFremvoksende Markeder Indeks I	85 188	129 600	131 285		X	
Sum norske aksjefond		959 596	1 279 681			

Tall i 1000 kr.	Antall	Anskaf- felseskost	Virkelig verdi	Aktivt marked	Avledet av aktivt marked	Ikke aktivt marked
Norske aksjer i eiendomsselskaper						
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	4 198 573	2 426	2 521			X
Sum norske aksjer i eiendomsselskaper		2 426	2 521			
Sum norske aksjer og aksjefondsandeler						
		1 160 647	1 518 670			
Herav børsnotert		198 625	236 468			
Utenlandske aksjer						
Hoegh Lng Holdings Ltd	12	611	1 198	X		
Subsea 7 SA	64	7 086	6 951	X		
Sum utenlandske aksjer		7 697	8 149			
Herav børsnoterte		7 697	8 149			
Totalt aksjer og aksjefondsandeler						
		1 168 344	1 526 819			
Herav børsnotert		206 322	244 617			
Andeler i eiendomsselskaper						
Aberdeen Eiendom fond Norge I IS	416	239 599	249 558			X
Storebrand Eiendomsfond Norge KS	118 098 092	120 174	137 685			X
DnB Scandinavian PropFund 4 KS	800 000	80 000	90 648			X
Sum andeler i eiendomsselskaper		439 773	477 890			
Sum aksjer og andeler						
		1 608 118	2 004 709			

Aktivt marked:	Denne kategorien inneholder børsnoterte aksjer. Investeringene er verdsatt til offisielle sluttkurser pr. 31.12.2016
Avledet marked:	Denne kategorien inneholder investeringer i aksjefond der fondets investeringer i all hovedsak er børsnoterte, likvide aksjer. Investeringene er verdsatt til offisielle fondskurser fra forvalter.
Ikke aktivt marked:	Virkelig verdi vurderes ved anvendelse av anerkjente verdsettelsesteknikker eller ved bruk av verdsettelse for sammenlignbare investeringer i et aktivt marked.
All forvaltning av aksjer er satt ut til eksterne forvaltere:	
Norske aksjer:	DNB Asset Management AS (diskresjonært mandat) Danske Capital AS (diskresjonært mandat)
Utenlandske aksjer:	KLP Kapitalforvaltning (fond)
All forvaltning av eiendom er satt ut til eksterne forvaltere:	DNB Asset Management (fond) Aberdeen Asset Management (fond) Storebrand Asset Management (fond)

NOTE 12: OBLIGASJONER OG OBLIGASJONSFOND

Tall i 1000 kr. Debitorkategori	Obligasjoner	
	Anskaffelseskost	Virkelig verdi ¹
Offentlig sektor	153 158	153 518
Finansinstitusjoner	716 845	721 186
Andre utstedere	88 517	88 463
Sum	958 520	963 167

Pålydende verdi	966 000
Modifisert durasjon	1,35
Gjennomsnittlig effektiv rente	2,01

SUM OBLIGASJONER	969 554
-------------------------	----------------

1 Virkelig verdi inkluderer OIF

Norske obligasjonsfond	110 297	110 119
Utenlandske obligasjonsfond	750 889	787 029
SUM OBLIGASJONSFOND	861 186	897 148
SUM OBLIGASJONER OG OBLIGASJONSFOND	1 819 706	1 866 702

1 Virkelig verdi inkluderer opptjent, ikke forfalte renter

For det enkelte rentepapir er det beregnet effektiv rente basert på papirets observerte markedskurs. For rentepapirer uten observerte markedskurser er effektiv rente beregnet på grunnlag av rentebindingstid og klassifisering av det enkelte papir m.h.t. likviditet og kredittrisiko. Sammenvektingen til gjennomsnittlig effektiv rente for totalbeholdningen er gjort med det enkelte papirs andel av total rentefølsomhet som vekter.

All forvaltning av renter er satt ut til eksterne forvaltere:

Norske renter: DnB Asset Management AS (diskresjonært mandat)
Storebrand Kapitalforvaltning AS (diskresjonært mandat)

Utenlandske renter: Mercer (fond)
DnB Asset Management AS (fond)

Pensjonskassen har inngått avtale om aktiv forvaltning for rentebærende instrumenter og benytter seg av de priser som er beregnet av forvalter. Pensjonskassen har fått opplyst av forvalter at instrumentene er verdsatt basert på teoretiske modeller der input i modellene er direkte eller indirekte observerbare i markedet. Det vil være usikkerhet knyttet til måling av virkelig verdi på denne type instrumenter og basert på målemetode er disse kategorisert i gruppen «avledet av aktivt marked».

NOTE 13: FINANSIELLE DERIVATER

Finansielle derivater klassifisert som omløpsmidler/ kortsiktig gjeld. Antall i 1000, beløp i 1000 kr.	Pålydende verdi	Eiendel	Gjeld
Rentebytteavtaler	452 000	3 188	0
Valutahandler			
Sum derivater	452 000	3 188	0

Det benyttes børsnoterte og ikke-børsnoterte derivater unntatt opsjoner, i den utstrekning den økonomiske eksponering som følger av dette ikke overstiger den maksimale tillatte eksponering en kunne oppnådd ved å investere i de underliggende instrumenter direkte. Det foretas en samlet risikostyring der eksponering i derivater integreres med eksponeringen fra underliggende instrumenter. Hensikten med derivatene er således å spare transaksjonskostnader og/eller effektivere transaksjonene mer effektivt.

NOTE 14: FORUTSETNINGENE FOR FORSIKRINGSFORPLIKTELSENE

Pensjonskassen er fullt oppreservert til K2013.

NOTE 15: ENDRINGER I FORSIKRINGSFORPLIKTELSENE

Tall i 1000 kr.	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kurs- regule- ringsfond	Premie- fond	Totalt	Risikout- jevnings- fond
1. Inngående balanse	3 126 663	230 657	324 258	20 264	3 701 842	33 747
2. Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	119 353	0	50 383	264	169 999	0
2.1 Netto resultatførte avsetninger (resultatpost 6 samt del av resultatpost 5.2.1)	73 905			0	73 905	1 522
2.2 Overskudd på avkastningsresultatet				0	0	-4 707
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	3 319 921	230 657	374 640	20 528	3 945 746	30 562
3.1 Overføringer mellom fond				2	2	
3.2 Overføringer til/fra selskapet				-458	-458	
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0	-456	-456	0
4. Utgående balanse	3 319 921	230 657	374 640	20 071	3 945 289	30 562

NOTE 16: FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

NORGES BANKS
PENSJONSKASSE

ÅRSRAPPORT 2016

Tall i 1000 kr.	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kurs- regulerings- fond	Premiefond	Totalt
Norges Bank	2 966 381	202 367	334 141	15 904	3 518 793
Aktiv	791 092	60 770	91 048	15 904	958 813
Oppsatte	473 403	32 622	53 093	0	559 118
Pensjonist	1 701 886	108 976	190 000	0	2 000 862
Det Norske Myntverket AS	52 165	4 607	6 288	3 159	66 219
Aktiv	14 750	1 524	2 039	3 159	21 472
Oppsatte	7 647	1 074	915	0	9 636
Pensjonist	29 768	2 009	3 334	0	35 111
Norsk Kontantservice AS	299 557	23 660	34 007	899	358 123
Aktiv	11 287	1 349	1 420	899	14 954
Oppsatte	121 783	9 019	13 724	0	144 526
Pensjonist	166 488	13 292	18 863	0	198 643
Norges Banks Pensjonskasse	1 818	22	205	110	2 154
Aktiv	1 818	22	205	110	2 154
SUM	3 319 921	230 657	374 640	20 071	3 945 289

TILSTREKKEЛИGHETSTEST

Nytt dødelighetsgrunnlag («K2013») er fullt finansiert.

For øvrig vurderer aktuar grunnlaget for de forsikringsmessige avsetningene som tilstrekkelig og avsatt i henhold til lov og forskrifter.

REASSURANSE

Pensjonskassen har inngått avtale om katastrofereassuranse som løper til 31. desember 2017. Reassurandørens kapasitet er 500 mill. kr. og pensjonskassens egenandel er 50 mill. kr.

Reassurandører for Norges Banks Pensjonskasse er Arch Re (30 % andel), rating A+ og tre Lloyd's syndikater (Travelers (25 %), ARK (25 %) og Kiln (20 %)). Alle de tre Lloyd's syndikatene har rating A+.

NOTE 17: PREMIEFOND

Tall i 1000 kr.	2016	2015	2014	2013	2012
Premiefond pr. 01.01	20 264	108 590	103 390	8 460	-36 419
Endring i perioden:					
Overført til premiefond	16 753	1 695	-159	8 153	253 742
Overført til dekning av premie	-17 210	-98 919	-94 975	-1 879	-209 004
Overført andel overskudd	0	8 367	98 670	88 288	0
Garantert rente	264	531	1 665	368	141
Premiefond pr. 31.12.	20 071	20 264	108 590	103 390	8 460
Premiefond pr. medlemsforetak:					
Norges Bank	15 904	8 105	90 510	84 239	96
Norsk Kontant-service AS	899	5 986	11 439	9 938	1 879
Det Norske Myntverket AS	3 159	6 066	6 545	9 188	6 484
Norges Bank Pensjonskasse	110	107	96	25	1
Sum	20 071	20 264	108 590	103 390	8 460

Premiefondets størrelse i forhold til årlig premie	Totalt 2016	Totalt 2015
Premiefond pr. 31.12	20 071	20 264
Årets premie	219 547	204 744
Premiefondets størrelse i forhold til årets premie	9,14 %	9,90 %

NOTE 18: AVSETNING FOR FORPLIKTELSE O.L.

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Leverandørgjeld	0	17
Gjeld til megler / forvalter	1 984	0
Skattegjeld	658	568
Annen avsetning for forpliktelser	225	249
Avsatte feriepenger	278	265
Forskuddstrekk og andre trekk	240	218
Finansielle derivater	0	2 131
Balanseført pensjonsforpliktelse	604	738
Sum avsetning for forpliktelser o.l.	3 989	4 185

NOTE 19: PENSJONSKOSTNADER OG PENSJONSFORPLIKTELSE

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Bevegelser pensjonsforpliktelse (DBO) inkl. AGA	2016	2015
DBO ved periodens begynnelse	2 529	2 342
Årets pensjonsopptjening, Service Cost	657	785
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	68	54
Aktuarielt tap (gevinst)	-132	-652
AGA av innbetaling pensjonsmidler	0	0
DBO ved periodens slutt	3 123	2 529

Bevegelser pensjonsmidler	2016	2015
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	1 791	1 302
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	48	30
Aktuarielt (tap) gevinst	680	459
Pensjonsmidler ved periodens slutt	2 519	1 791

Avstemming – balanseført pensjonsforpliktelse	2016	2015
Netto pensjonsforpliktelse-overfinansiert (underfinansiert) ¹	-604	-738
Ikke resultatført aktuarielt tap (gevinst)	0	0
Balanseført pensjonsforpliktelse inkl AGA	-604	-738
1 Herav AGA inkludert i DBO:	-75	-91

Periodens pensjonskostnader inkl. AGA	2016	2015
Årets pensjonsopptjening, Service Cost	657	785
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	20	24
Forventet avkastning på pensjonsmidlene		
Administrasjonskostnader		
Resultatført aktuarielt tap (gevinst)		
Resultatført pensjonskostnad	677	809

Balanseførte pensjonsforpliktelser	2016	2015
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens begynnelse	738	1 040
Effekt av overgang til IAS		
Resultatført pensjonskostnad i perioden	677	809
Aktuarielt tap (gevinst) ført mot OCI	-812	-1 111
Innbetalinger og utbetalt driftspensjon, inkl. AGA	0	0
Øvrige bevegelser i perioden	0	0
Balanseført pensjonsforpliktelse (over-) underfinansiering ved periodens slutt	604	738

Se note 8

Beregning er utført av Storebrand Pensjonstjenester AS og det er benyttet økonomiske forutsetninger som anbefalt fra Norsk Regnskapsstiftelse. Beregningen er gjort for de to personene som er fast ansatt. For den deltidsansatte er kostnad og forpliktelser ført i Norges Banks regnskaper. Dette skyldes at vedkommende tidligere var ansatt i Norges Bank og hadde full opptjening derfra. Vedkommende har i tillegg avtale om å kunne tre inn igjen i stilling i banken dersom ansettelsesforholdet i pensjonskassen skulle opphøre.

Pensjonsytelsen følger av vilkår for Norges Banks pensjonskasse. Ansatte i pensjonskassen er sikret en brutto pensjon på 2/3 av sluttlønn opp til 12G ved full opptjening (30 år).

NOTE 20: SKATTEKOSTNAD

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Resultat før skattekostnad	53 050	32 424
+/- Permanente forskjeller	-12 791	-12 224
+/- OCI-endringer i pensjonsforpliktelser	0	0
+/- Tilbakeføring av urealiserte gevinster /tap	-72 284	38 992
+/- Endring i midlertidige forskjeller	15 924	-6 262
- Fremførbart underskudd	16 100	-52 930
Årets skattegrunnlag	0	0
Skattesats	25 %	27 %
+/- Kildeskatt	0	0
Formuesskatt	658	568
Betalbar skatt	658	568
Skattekorreksjoner tidligere år	-159	-337
Årets skattekostnad	499	231

NOTE 21: UTSATT SKATTEFORDEL OG UTSATT SKATT

Tall i 1000 kr.	2016		2015		Netto endring
	Skatte-økende	Skatte-reduserende	Skatte-økende	Skatte-reduserende	
Midlertidige forskjeller					
Finansielle anleggsmidler	-6 888		270		7 158
Finansielle omløpsmidler	30 231		38 997		8 766
Sum midlertidige forskjeller	23 343		39 268		15 924
Fremførbart underskudd		1 142 845		1 126 744	16 100
Fremførbart godtgjørelse					0
Utligning	-23 343	-23 343	-39 268	-39 268	0
Netto midlertidige forskjeller	0	1 119 501	0	1 087 477	32 025
Fører ikke utsatt skattefordel		-1 119 501		-1 087 477	-32 025
Grunnlag balanseføring	0	0	0	0	0
Skattesats	25 %	25 %	27 %	27 %	25 %
Utsatt skatt/skattefordel			0	0	0
Begrensning i utsatt skattefordel			0	0	0
Endring utsatt skatt					0

NOTE 22: EGENKAPITALENDRING

Tall i 1000 kr.	Sum innskutt og opptjent egenkapital per selskap			Sum innskutt og opptjent egenkapital	Risiko-utjev-nings-fond	Sum egenkapital i alt
	Norges Bank	Norsk Kontant-service AS	Det Norske Myntverket			
Egenkapital pr. 31.12.2011	368 424	19 600	7 965	395 989	7 543	403 532
Årets resultat	46 227	2 459	999	49 686	-3 652	46 034
Egenkapital pr. 31.12.2012	414 651	22 059	8 965	445 674	3 891	449 565
Årets resultat	32 567	1 732	704	35 003	4 255	39 258
Egenkapital pr. 31.12.2013	447 217	23 791	9 669	480 678	8 145	488 823
Korrigerings 01.01.2014	217	12	5	233	0	233
Årets resultat	44 369	2 360	959	47 689	16 209	63 898
Egenkapital pr. 31.12.2014	491 804	26 163	10 633	528 599	24 355	552 955
Årets resultat	22 248	1 183	481	23 912	9 392	33 304
Egenkapital pr. 31.12.2015	514 052	27 346	11 114	552 511	33 747	586 259
Årets resultat	52 611	2 799	1 137	56 548	-3 185	53 363
Egenkapital pr. 31.12.2016	566 663	30 145	12 251	609 059	30 562	639 622

I annen opptjent egenkapital pr. 31.12.2016 inngår urealiserte gevinster med 62,8 mill.kr. Tilsvarende verdi pr. 31.12.2015 utgjorde 54,4 mill.kr.

NOTE 23: SOLVENSMARGIN

Tall i 1000 kr.	2016	2015
Solvensmarginkapital	676 837	638 068
Solvensmarginkrav	138 258	126 728
Solvensmarginprosent	490 %	504 %

NOTE 24: FINANSIELL RISIKO

Norges Banks Pensjonskasses finansielle risiko er i hovedtrekk knyttet til evnen til å innfri den årlige avkastningsgarantien. Dette stiller krav til hvordan kapitalen investeres i ulike verdipapirer og andre eiendeler, og til hvordan pensjonskassen utøver sin forvaltning. Pensjonskassen er gjennom investeringer i finansielle instrumenter eksponert mot markedsrisiko, likviditetsrisiko og kredittrisiko. Det er spesielt knyttet finansiell risiko til fallende aksjemarkeder og store rentebevegelser. Dersom dette fører til at pensjonskassen ikke klarer å innfri avkastningsgarantien og det ikke er tilstrekkelige bufferkapital, vil dette kunne medføre behov for tilførsel av kapital til kundekontraktene fra pensjonskassens egenkapital.

Før årets avsetning til premiereserven er 13,2 % av premiereserven har 2,0 % som grunnlagsrente, 16,7 % av premiereserven har 2,5 % som grunnlagsrente og 70 % av premiereserven har 3,0 % som grunnlagsrente. Fra 01.01.2015 har det blitt benyttet 2,0 % som grunnlagsrente for alle nye avsetninger til premiereserven.

MARKEDSRISIKO.

Dette er risikoen for prisendringer i finansmarkedene, herunder endringer i rente-, valuta-, aksje-, eiendoms- og råvaremarkeder, som påvirker verdien på pensjonskassens finansielle instrumenter. Markedsrisikoen vurderes forløpende ved hjelp av ulike målemeto-

der. Det beregnes potensielt tap i investeringsporteføljen innenfor et år med en gitt sannsynlighet og porteføljen stresstestes i henhold til de regulatorisk definerte stresstestene.

LIKVIDITETSRISIKO

Dette er risikoen for at pensjonskassen ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser, eller at pensjonskassen ikke kan avhende verdipapirer til akseptable priser.

KREDITTRISIKO

Dette er risiko for tap som følge av at en utsteder eller motpart ikke kan oppfylle sine betalingsforpliktelser. Porteføljen stresstestes på motpartsrisiko.

Pensjonskassen har implementert interne retningslinjer og investeringsplaner for å håndtere risikoen man er eksponert for gjennom investering i finansielle instrumenter. Formålet med å aktivt styre risiko er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende avpasse den finansielle risiko til pensjonskassens soliditet. Risiko vurderes løpende av styret gjennom månedlige avkastningsrapporter og kvartalsvise rapporter fra en investeringskomite, som er en uavhengig part, oppnevnt av Norges Bank for å overvåke finansiell risiko. Styret vurderer kapitalforvaltningen i sin helhet og pensjonskassens retningslinjer for kapitalforvaltning minst én gang pr. år.

Styret mottar kvartalsvis resultater fra Finanstilsynets stresstest I og II. Styret har fastsatt en øvre grense for bufferkapitalutnyttelse for når eventuelle tiltak må vurderes å bli iverksatt. Pensjonskassen rapporterer resultatene fra de samme testene til Finanstilsynet halvårlig. Pensjonskasser er foreløpig unntatt reglene under Solvens II. Finanstilsynet har imidlertid i brev til Finansdepartementet foreslått at deres stresstest I innføres som et formelt kapitalkrav for pensjonskasser gjeldende fra 2018. Metodikk og forutsetninger i stresstest I er i stor grad tilpasset regelverket i Solvens II.

Makeds- og motpartsrisiko som inngår i Finanstilsynets stresstest II		
Tall i mill. kr	2016	2015
Renterisiko	55,5	54,7
Aksjerisiko	305,3	255,6
Eiendomsrisiko	57,6	54,2
Valutarisiko	15,8	12,5
Spreadrisiko	53,8	48,0
Korrelasjonseffekt	-87,2	-81,3
Sum markedsrisiko	400,7	343,7
Motpartsrisiko	0,7	2,1

NOTE 25 BESTAND, ANTALL MEDLEMMER

	Norges Bank	Det norske Myntverk AS	Norsk Kontant-service AS	Norges Banks Pensjonskasse	Total
Antall aktive medlemmer	723	8	5	2	738
Oppsatte rettigheter	828	11	150	0	989
Antall pensjonister	962	22	100	0	1 084
herav uførepensjonister	91	0	28	0	119
herav alderspensjonister	677	18	65	0	760
herav ektefellepensjonister	186	4	7	0	197
herav barnpensjonister	8	0	0	0	8
Sum	2 513	41	255	2	2 811

NOTE 26: ANTALL ANSATTE

Det har i 2016 vært 3 ansatte i pensjonskasse. Antall årsverk utgjør 2,5 for hele 2016.

NOTE 27: REVISJONSHONORAR

Tall i 1000 kr (Beløp inkl. mva)	2016	2015
Lovpålagt revisjon	198	159
Andre attestasjonstjenester	63	63
Skatterådgivning	34	32
Sum	294	254

NOTE 28: GODTGJØRELSE OG LIGNENDE TIL LEDENDE ANSATTE OG TILLITSVALGTE

Tall i 1000 kr.	Ordinær lønn / Godtgjørelse ¹	Andre ytelser ²
Daglig leder:		
Lars Johan Hammersbøen	1 281	28
Styrets medlemmer og varamedlemmer:		
Utbetalt styrehonorar tilsammen	367	
Investeringskomité:		
Utbetalt honorar tilsammen	35	

1 Omfatter brutto lønn til daglig leder. For styrets medlemmer og medlemmer i investeringskomitéen utgjør beløpene honorar

2 Omfatter elektronisk kommunikasjon og forsikringer

Styret har ett eksternt medlem som er honorert med kr. 95.000.

Daglig leder har ingen verv utenom sin faste stilling.

Det foreligger ingen form for overskuddsdeling eller bonusutbetaling.

Daglig leder har vanlig oppsigelsestid på 3 måneder.

Hverken daglig leder, medlemmene i styret eller i investeringskomitéen har lån i pensjonskassen, og pensjonskassen har heller ikke stilt noen form for sikkerhet for disse personene.

NOTE 29: SKATTETREKSKONTO

Forskuddstrekk blir satt inn på egen, bunden, bankkonto.

Innestående på skattetrekkskonto pr. 31.12.2016 utgjorde kr. 362.023 og anses tilstrekkelig til å dekke skyldig skattetrekk.

NOTE 30: TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER

Det ble i 2016 innbetalt pensjonspremie med i alt kr. 200.455.100 fra selskapene som er medlem i pensjonskassen, jfr. note 3.

Norges Banks Pensjonskasse betalte i 2016 husleie og felleskostnader og andre tjenester til Norges Bank med kr. 317.825.

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221 Sentrum
NO-0103 Oslo
Norway

Tel: +47 23 27 90 00
Fax: +47 23 27 90 01
www.deloitte.no

Til styret i Norges Banks pensjonskasse

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Norges Banks pensjonskasses årsregnskap som viser et totalresultat på kr 53 362 754. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2016, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av selskapets finansielle stilling per 31. desember 2016, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimater og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 22. mars 2017

Deloitte AS

Roger Furholm

statsautorisert revisor